

A.

ANDREAE BONN

ORATIO

DE

SIMPLICITATE NATURAE, ANATOMICORUM ADMIRATIONE, CHIRURGORUM IMITATIONE, DIGNISSIMA,

Publice dicta in

MAJORE ATHENAEI AMSTELAEDAMENSIS ACROATERIO,

Die XVI *Decembris* MDCCLXXI,

Cum ordinariam Anatomiae et Chirurgiae Professionem auspicaretur.

AMSTELAEDAMI,

Apud PETRUM MORTIER, Civitatis ac Illustris Athenaei Typographum, CIↃ IↃ CC LXXII.

VIRIS

NOBILISSIMIS ET AMPLISSIMIS,

CIVITATIS AMSTELAEDAMENSIS

CONSVLIBVS,

ILLVSTRISQVE ATHENAEI

CVRATORIBVS,

ORATIONEM HANC

EA, QUA PAR EST, VENERATIONE

D. D. D.

AVCTOR.

ANDREAE BONN

ORATIO,

DE

SIMPLICITATE NATURAE, ANATOMICORVM ADMIRATIONE, CHIRVRGORVM IMITATIONE, DIGNISSIMA.

PERILLVSTRES AC GENEROSISSIMI CIVITATIS AMSTELAEDAMENSIS PROCERES, PRAETOR, CONSVLES, HVJVSQVE ATHENAEI CVRATORES, NOBILISSIMI, VIRI, NATALIVM SPLENDORE, MAXIMISQVE IN REMPVBLICAM MERITIS, CONSPICVI.

GRAVISSIMI JVDICES, SENATORES, QVIQVE IIS, VEL A CONSILIIS ESTIS, VEL A TABVLIS, VIRI SPLENDIDIDISSIMI.

FVLGENTISSIMA ORBIS LITTERATI LVMINA, QVARVMVIS SCIENTIARVM PROFESSORES CELEBERRIMI.

TVQVE QVI HOC IN ATHENAEO, PVBLICA CONDECORATVS AVCTORITATE, MATHESIN ATQVE ASTRONOMIAM PROFITERIS, VIR ACVTISSIME.

SACRORVM MYSTERIORVM INTERPRETES, FIDELISSIMI, CASTISSIMI.

QVARVMVIS ARTIVM AC DISCIPLINARVM DOCTORES, ERVDITISSIMI, CONSVLTISSIMI, EXPERTISSIMI.

QVOTQVOT PRAETEREA, AD HVNC SOLEMNEM ACTVM HONORIFICA VESTRA PRAESENTIA CELEBRANDVM, TAM FREQVENTES CONFLVXISTIS, CIVES, HOSPITES, CVJVSCVMQVE ORDINIS ET LOCI, AVDITORES SPECTATISSIMI.

TV DENIQVE FLORENTISSIMA JVVENTVTIS CORONA, SPES PATRIAE, PARENTVM VOLVPTAS, NOSTER AMOR.

otius naturae contemplationem ad primam et neceſſariam nos ducere cauſſam, nemo eſt qui dubitat. Nec minus ſane hoc animadvertere licet, ſi quis ſingulas ipſius naturae partes paullo accuratius conſiderare

et explicare velit. Suſtineat enim aliquis animo per ſpatia coeleſtia excurrere, telluris ſuperficiem luſtrare, in intima terrae viscera penetrare, ſive oceani fundamenta perſcrutari, omnia haec eorumque partes univerſas ſummam Sapientiam, ingenti cum Poteſtate conjunctam ſibi vindicare, Deum auctorem agnoscere, ejuſque inmenſas virtutes celebrare, facile intelliget.

Praeter has tamen virtutes divinas, undique conſpicuas, quibus quaeque res ſuam exiſtentiam, durationem, vim debet atque motum, etiam peculiaria quaedam divinae naturae veſtigia deprehendimus, nempe Simplicitatis, quae nulli, niſi principio perfectisſimo, ſpiritui purisſimo propria, in ſolis Dei operibus quaerenda eſt et invenienda.

Propoſitum hocce nullum vobis dubium movere opinor, A. O. O. H. Etenim non ſolum ex totius mundi ornatu, tantaque pulcritudine coeli, tan-

taque vi et magnitudine maris atque terrarum, verum etiam ex minimis earum rerum partibus, proprie ſumtis et ad rectam rationem reductis, plane intelligitur, haec omnia effecisſe, disposuiſſe, ſervare et adminiſtrare Deum. Quare ne quis haec paradoxa eſſe cenſeat, ſimplicitatem partium compoſitioni tribuere: ſi enim animum advertat ad unamquamque rem, quam maxime compoſitam, eamque penitus introspiciat, ſentiet omnino, ex illius admiranda ſtructura variisque dotibus, alias aliis inſervire et quaſi ſuccurrere partes, omnes ad certos tendere ſcopos, propriisque ſuis virtutibus ac facultatibus dicendas atque habendas eſſe perfectiſſimas. Nec ullum tamen praeclarius hujus disputationis argumentum afferri poteſt, quam ex tota hominis fabricatione perſpecta et cognita, cujus omnis figura atque perfectio, omnes partes aeque externae atque internae, adeo

adeo divinitus conſtitutae ſunt, ut nihil harum ſit ſupervacaneum, nihil tam ſimplex atque parvum, quod non ad vitam ſuſtinendam omnino neceſſarium ſit.

Neque non eandem ſimplicitatis viam obſervare licet in doctrina morali, iisque vitae ſcientiis atque praeceptis, quae tantum hominibus accommodata ſunt.

Notitiam Dei, quique ei debetur cultum, hominum animis eſſe impreſſum, naturalis Theologia aeque ac revelata docet.

Juridici, aequitati conſulentes, naturae jus ſimplex pro fundamento civilis agnoſcunt.

Philoſophi, neque abſtracta quam vocant, metaphyſica conſideratione, neque phyſicae regulis a natura ipſa mutuatis, magno licet adhibito labore atque apparatu, ſemper ſe attingere et explicare poſſe phoenomena, quae natura paucis efficit, aperte et ingenue confitentur.

Naturalis hiſtoriae cultores quorum ſedulae rerum mirabilium indagationi hodie tanta debemus, continuo nova ſimplicioris naturae ſpecimina detegunt.

Maxime autem Medici, qui ſaluti humanae praeſidem artem profitentur et ſanitatem aegris promittunt, Medici, dico, quam maxime optata occaſione fruuntur, ut in praeſtantisſimo illo humani corporis artificio ſimplicem illam divini Auctoris notam deprehendere posſint; atque hoc eo majori cum voluptate, quod inde humani generis ſaluti tantum boni redundet, et quod, ipſa praecipiente natura, normam ſibi in arte fingere valeant, juxta quam optima incedendo via, tuto celeriter et jucunde, male affecta, tam externa quam interna, ſive victu, ſive medicamentis, ſive manu reſtituere queant.

Medicum ergo prae ceteris ſimplicitatis naturae ſtudium decere, mecum perſuaſum habeatis, A. O. O. H. neque mea perſona indignum vel ab hocce

B

ſo-

ſolemni ritu alienum omnino judicetis, ſi talem mihi elegerim Orationis materiem.

A teneris enim, ab optimo Parente, cujus mortem media hacce ſolemnitate plurimum lugeo, ſalutari medendi arti deſtinatus, et ſic ſtructurae humani corporis explorationi et naturae ſubminiſtranti medicinae non infeliciter addictus, hodie me honorifico ſtimulo ad ulteriores progreſſus incitari ſentio.

A nobiliſſimis hujus Civitatis Amſtelaedamenſis Conſulibus, Illuſtrisque hujus Athenaei Curatoribus, patria in urbe et in iisdem, in quibus me olim, clariſſimo CAMPERO duce, eruditum glorior ſcholis, Anatomiam et Chirurgiam profitendi atque docendi munere et auctoritate ornatus, hanc mihi demandatam provinciam publice auſpicaturus, *de Simplicitate Naturae, Anatomicorum admiratione, Chirurgorum imitatione, digniſſima*, verba facere decrevi.

Ne vero cathedram hanc, ad eloquentis oratoris vices ſuſtinendas, temere conſcendiſſe videar, tenuitatis virium probe conſcius, me plane imparem recte et ornate dicendi arti declaraſſem, niſi mihi, prima vice verba facienti et publico ac ſolemni inſtituto ritui huic obedienti, etiam aliquid de Veſtra benevolentia exſpectare liceret.

Non itaque tanquam oratori, vel cuidam dicendi mamagiſtro, ſed veluti homini inexercitato, qui officium ſuum ſequitur atque uſum, ut mihi faciles praebeatis aures, A. O. O. H. et huic meae, Tullianae eloquentiae minus habenti, quam ſimplicitati naturae intentae, Orationi indulgeatis, etiam atque etiam rogo.

Definitioni multis immorari verbis, variasque de Natura diſcutere ſententias, nec noſtra ratio nec tempus ſinit. Liceat hic per Naturam intelligere vim actuoſam, cum apta rerum fabricatione con-

 jun-

junctam. Omnis interea nostra disputatio quam maxime in corpore humano sese occupabit, quoniam omne id, quod de communi rerum natura dici potest, humanae etiam naturae convenire, neminem inficias ire credo, modo hominem ut parvum mundum, omnium rerum creatarum qualitates atque vires habentem, considerare velit. Tali enim contemplatione veram humanae praestantiae acquirimus ideam, atque ita pulcerrimam hominis constructionem, nullis orationis ornamentis adaequandam, naviter investigando, atque ejusdem Artificem cognoscendo, in summam admirationem et venerationem erga Deum rapimur.

Quid memorem hic totius hominis figuram atque elegantiam? quid aptam membrorum compositionem? quid conformationem lineamentorum? quae hoc ipso omnium oculos movent ac delectant, quod cum lepore quodam inter se consentiunt. Quid dicam

omnium ossium, fibrarum, vasorum, nervorum et reliquorum, quae intus clausa sunt, viscerum structuram atque ordinem? quae omnia, ab aliis miris depicta coloribus, ne actum agere videar, hic recoquenda esse non arbitror. Sufficiat nobis Simplicitatem hujus structurae attigisse, et quantum ei inserviat, tenui ut dicitur penicillo, admirandam illam hominis fabricam, minimam nempe partium compositionem et brevissimum modum agendi, Vobis ob oculos posuisse.

Nemo est, qui non ex hac naturae humanae contemplatione et partium comparatione, diligentia adhibita, nobiscum fateatur, maxima veneratione dignam esse illam, omnibus laudibus majorem, summi Numinis sapientiam, quam in creatione et constructione rerum semper simplicissimam viam secutam esse, deprehendimus.

Quantopere illud Anatomicos oblectare debeat,

co-

eorumque attentionem movere, et ſolertiam excitare, nullum negaturum exiſtimo, qui verum et ſincerum anatomicum apellet, non eum qui, oſtentatione aliqua adductus, foeda laceratione demortui corpus diſcindit et laniat, ſed talem, qui artificioſum et divinum hocce opus ſumma obſervantia in partes, ex quibus coagmentatum fuit, diffluere et diſſolvere conatur; primo ut inde Opificis potentiam perſpiciat et veneretur, dein ut ſemet ipſum cognoſcere poſſit. Hiſce principiis imbuti atque commoti Anatomici quid arte praeſtare valeant, et quantum illud Medicos omnesque Chirurgos, ad ſimplicitatem naturae arte imitandam, ſtimulare debeat, judicetis, A. O. O. H. ubi haec mea dicta exemplis confirmare annitar.

Primum, quod ſeſe contemplationi offert, eſt habilis ea externa corporis figura, cujus plurimas, ut promiſimus, non explicabimus elegantias. Ex his

tamen ſilentio praeterire non licet, quod erectum liberis pedibus ſeſe ſuſtinens corpus humanum omni Phidiacae arti illudat, et quod nullus artifex in ſtatua vel imagine aliqua conſequi potuit, hoc a natura, inſtrumentis motus, animae voluntati ſubjectis, gravitatis centrum ad lubitum ſuſtinendo, perficitur, ut ſeſe moveat, flectet atque incurvet, quo velit modo, corpus. Intra maternum uterum, pro minore mole, caput intra genua recondens, conglomeratus foetus apparet. In lucem editus infans, manibus atque pedibus repere incipit, quaſi quadrupes, brutis ſeſe mox a nativitate ſuſtinentibus inferior; donec, ingenioſa ſimplicitate, manibus uti, corpus erigere et erectum ſuſtinere, puer addiſcat. Flexibilitatis hujus rationem articulata ſceleti membra explicare, Anatome demonſtrat.

Ne vero pallidae hujus mortis imaginis deſcriptionem

nem exſpectetis, A. A. ſuaviora nobis offeruntur, originis nempe et incrementi Oſſium gradus, quorum, praeter tot alia inventa, pleniorem cognitionem incomparabili naturae ſimplicitatis atque veritatis ſcrutatori, immortali B. S. ALBINO, debemus (*a*). Quod molle ac perlucidum gelatum ab initio refert, hoc in duram et candidam cartilaginem abire, puncta oſſea, unum vel plura, in medio et denique in extremis nata, creſcere, et ſenſim totam cartilaginem occupare, pro ſimplicitatis argumentis hic abunde militant: nec intellectu difficilior hujus utilitatis ratio eſt, cur in foetu leviora membra, in nato et adulto ſenſim firmiora requiruntur. Praeterea quid de oſſium commiſſuris addam? ubique noſtram opinionem vectes, ginglymi, cunei et reliqua affirmant, quibus, naturae ſimplicioribus exemplis, leges conſtantisſimae ad mechanicas artes pro regulis deſumuntur.

(*a*) B. S. Albini icones oſſ: foet: hum: p. 150.

Eadem ratione Anatomicorum induſtria, in carnea rudi maſſa Musculos, motus inſtrumenta ſingularia, ſceleto applicata, detexit, et in fibras atque fibrillas ope celluloſae telae, a cl: HALLERO celebratae (*b*), connexas diſtinxit: ubi ſimul tendinea et graciliora plerumque extrema, duobus oſſibus inſerta, et contracto medio muſculo ſibi invicem adducta, articuli flexuram explicare didicerunt. Illud autem, quod ex natura vectis et obliquiore tendinis prope centrum motus inſertione ſequitur, virium diſpendium, nonne totidem potentiis, quot musculoſae ibi ſunt fibrae, cooperantibus et ſublevandum onus eo facilius ſuperantibus compenſatur, hocque pro virium compendio, naturae ſimplicitati hinc et veritati conſentaneo, habendum eſſe videtur?

Inſtrumentis hiſce motus animam, corpori aſſociatam, quodammodo imperare, nulla hic loci argumen-

men-

(*b*) A. Halleri elementa Phyſiologica, tom: 1. c: 2. it: tom: 4. c 11. § 7.

menta postulat: non vero hoc nisi intercedentibus aliis fieri Anatome sine dubio persuadet.

Quam late enim animale regnum patet, a bestiis serpentibus ad hominem gradientem usque, in omnibus hisce singulare viscus, Cerebri nomine, capite contentum, et quod, in homine maximum, pro praecipua sua sede mens conscia agnoscit, invenitur. Anatomicae contemplationi hoc plurima simplicitatis egregia specimina offert: attendamus, verbi caussa, ad corticalis substantiae miras convolutiones et anfractus, quibus latior multo reddita superficies, eo plura vasa ex ambiente pia meninge recipit, cum simul ipsa angustiori cranii capacitate continetur; nervulos inspiciamus ex cerebri medulla oriuntes, et meningum ope in fasciculos collectos, unde ad quemcumque movendum musculum animalis nisus sive impetus brevissima via derivetur. Mirabilis hic est, prae subtilitate non definienda,

medullaris pulpa et fabrica gangliorum, quae celeberrimus MORGAGNUS, LANCISIUS, aliique investigarunt. Quam caute denique naturae Moderator, durae meningis processus lobis cerebri et cerebello interposuit, ad mollissimum illud viscus in laterali decubitu, vel erecto situ, sustinendum!

Verum enimvero anima nostra, et sui et corporis, cui inhabitat, conscia, non solum imperii quasi fasces ope nervorum tenet; sed simul ut, utriusque salutis invigilans custos, eorumdem interventu rerum externarum notiones acquirat.

Variam hic Sensuum, tamquam mentis satellitum et interpretum rerum, dispositionem miramini mecum, A. A. H. H.

Eleganti parsimonia Deus primo Tactum, toto corpore aequabiliter fusum, cum amplissimo velamento externo in unum conjunxit; et qui in digitorum extremis tactus est exquisitissimus, nerveis cutis pa-

pil-

pillis, ſimpliciſſima cuticula munitis, unice debetur.

Quae nares intus veſtit membrana, Olfactum conſtituit. Quid ibi ſimplicius et verius poni poſſet, quam quod odorata et volatilia corporum effluvia ab humore mucoſo, quem ſemper membrana haec et oſſium ſpongioſorum anfractus habent, recipiantur, et ex brevisſima hic diſtantia, ut in tactu ex longinquiore, perceptio menti naſcatur.

Mobiliſſima lingua, praeſtantiſſimum loquelae inſtrumentum, eodem tempore Guſtatum, ſenſum ex omnibus maxime voluptarium, praebet, ſtaminibus nerveis papillarum admodum conſpicuis: ubi ſimul non ſine oblectatione convincimur, molliorem ibi cuticulam, turgentes ſaliva irrigatas papillas et corpus guſtandum liqueſcens, ut illis quaſi imbibantur ſapores, requiri.

Diverſa ab hiſce fabrica ſe offert implicatum Auditus organum, in quo ne veſtigium ſimplicitatis inve-

niri crederetur. Undas interim ſonoras, ſive leviori zephyri ſuſurro ſive tormenti exploſione agitatas, molliorem et expanſum nervum requirere, ratio et experientia ſuadent. Nullibi ergo tutius, nec ullibi aptius quam intra cochleam, petroſo oſſi inſitam, expanderetur; dum, flexuoſo itinere, tympani membranam allidentes ſonos, oſſiculorum tremulo motu, labyrintho innato aëri communicari, ſicque nervulos affici poſſe anatomice conſtat.

Inexhauſta Divina Sapientia membranaceam nervi expanſionem demum pro Viſu adhibuit. Mittimus quoque hic ſimplicem illam pulcritudinem, et quas pro tutela, motu aut irrigatione, partes divinus Auctor circumpoſuit. In ipſo oculo cornea, ſcleroticae tunicae perlucida feneſtra, lucis radios tranſmittit; choroideae continua contractilis iris eosdem, per pupillam incidentes, radios moderatur; retina cum iisdem afficitur, objectum menti repraeſentatur. Neque parum adju-

juvant ibidem contenti humores: vitreus retinam intra globum expandit; aqueus iridem in fitu fervat, corneamque extendit; in medio inter duos tenuiores humores pofita cryftallina lente, radiorum convergentium ac divergentium doctrina et phyfica ratio, naturali experimento, eruitur. Neque partem aliam praeter opticum nervum, in retinam expanfum, pro vifus inftrumento agnofcendam effe; neque inverfam, in retina pictam, imaginem vifum efficere; fed a quacumque parte objecti reflexos lucis radios, retinam in tot punctis feriendo, illud fuo in loco repraefentare erectum, ficque ejus ideam menti imprimere, naturae fimplicitas et recta ratio fuadere videntur. Summum fane artificium! Legum naturae fimplex collectio! Optices compendium!

Praeter evidentiffimum hocce animae atque corporis mutuum commercium, conditio quaedam, fub qua natura vigere dicitur, accedit. Hanc Vitam vocamus, cui, tamquam de fingulari figno eas res, quas terra gignit,

con-

consulendo, vasculosam fabricam et motos per eandem humores, quos radiculi e terra sugnnt, inservire docemur.

Maximopere Anatomicos delectat, easdem quoque naturae leges et hydraulicae speciosa exempla variatae huic structurae omnino adscribi, et quidem brevissima via et simplicioribus instrumentis naturam suum in hisce absolvere opus. Vasorum nempe ampliorum truncos medium intra thoracem, tamquam in centro machinae, summus Auctor collegit, qua ratione hominem inversam plantam vocare nonnullis placuit.

Splendidissimam, circa haec, physiologiae lucem affudit immortalis HARVAEI industria detecta, et RUYSCHIANA injiciendi arte confirmata, veri perpetui mobilis instar sibi semper renovata caussa, Circulatio, quae arteriarum atque venarum invicem sibi inosculatis finibus absolvitur; ubi cor, natura musculosum et fons vitalis caloris, sanguinem, a venis recep-

tum

tum, contractione sua in arterias propellit. Summa interim admiratione compositionis in corde simplicitas Anatomicum perfundit; ubi, quod fere aenigma videretur, nudis tamen oculis verissime agnoscit, quod eodem scilicet temporis momento, alterna sinuum et ventriculorum contractione, cor sanguinem recipiat ac propellat, impedientibus valvulis regressum; et dum lenissimo affluentis sanguinis stimulo ad id excitetur, arteriarum muscularis tunica et valvulae venarum circulationem secundent.

En vero! alterum ac simplex, quod hic totum non describam, compendiosae naturae, Respirationis artificium! Homo, alia adhuc ratione, inversa planta dicendus! Pulmonum similis spongiis mollitudo, et in hac aëriferum vasorum genus, tracheas, per totam plantam dispersas, supplet: simulque inspiratus aër, in exspirando glottide et lingua modificatus, humanae loquelae articulatos sonos sive voces edit.

Ad multiplicis et tortuosi alvi partes atque functiones transire deberem, A. A. H. H. Ne autem attentione vestra diutius anatomicis speculationibus abutar, pauca tantum e plurimis leviter hic attingam.

Epiglottis optime laryngis operculo inservit, musculorum constrictorum faucium atque pharyngis nec non cibis dilatati stomachi successiva fibrarum contractio, deglutitioni; ventriculi pleni, spontanea fundi inversio evacuationi, et ad digesta propellenda optime conducit intestinorum vermicularis motus; quorum internam superficiem mire augent valvulae, ubi villi plantarum radiculas aemulantur; lactea denique vasa, per mesenterium distributa sunt, unde oriens thoracicus ductus chylum, sanguinis pabulum, sinistrae subclaviae venae instillat. Nonne haec omnia, ne de visceribus aut glandulis, cujuscumque laticis secretoriis organis, verbum

addam, tanquam ingeniosissima incredibilis naturae simplicitatis specimina, hic recenseri merebantur?

Recolligendo denique generalem cavitatum considerationem, pro simplicitatis argumento constantem analogiam hic notamus, quod membrana interna cavitatis contento intus visceri cuicumque externam propriam tunicam largiatur. Singula haec ut decet celebrare, vetat nimis jam producta Oratio, quare caetera persequamur.

Constat inter omnes, non hominem in tanta rerum admirabilium varietate, quae undique ingenti copia sese offerunt, solummodo esse positum ut has adspiceret, eoque contentus, tanquam inanis speculator de scena discederet; sed multo magis cum coelum, terras, maria, totam denique naturam perspexisset, ut oculorum, sic ingenii aciem exacueret, sese daret investigationi rerum, in earum caussas inquireret et effectus, quid unicuique rei proprium

effet, animadverteret, hinc justa conclusione regulas formaret, atque ita sibi et universo hominum generi aliqua ex parte consuleret. Innata enim atque insita est omnibus incredibilis quaedam discendi, cognoscendi atque inveniendi voluptas, qua nulla major hominibus data est, et quae ad beatam vitam proxime accedere videtur, ubi certe nos, omni cura liberos, totos in rerum coelestium contemplatione ponemus. Atque haec quidem scientiae cupiditas tanta est, ut omnes molestias, vigilias, atque labores, libenter suscipiamus, neque quicquam refugiamus, quo minus ad id, quo tendimus, perveniamus.

Certo animus in actione consistit, omne reformidat otium, desidiam respuit, aversatur inertiam: unde nulla major homini laetitia exoriri potest, quam ut, inventa materia, in qua ingenii sui vires exerceat, hanc naviter tractet, sibique hoc procedere sentiat; denique suos labores in publicum emittat, et

fructus

fructus capiat uberrimos, dum alios delectet, plurimis prosit, semet ipsum laudibus illustret.

Quam miris modis hic ipsi hominum naturae indigentia opitulatur ac succurrit, quae, quasi poena mortalibus constituta, contra iis solatium afferre videtur, quoniam, quo intentior animus investigationi rerum, eo magis ab aegritudine avocatur, quae plerumque a nimio otio proficisci solet! Indigentia hominum animos irritavit, huic, tanquam hosti, se opposuit innatum atque insatiabile sciendi desiderium, cui se mox socios adjunxerunt inventio atque excogitatio.

Quantum his rebus lux affulserit mortalibus, et quanta inde provenerint commoda, neminem vestrum, A. O. O. H. ignorare credo. Ne prisca illa commemorem, dissipatorum hominum congregationem, loquelae usum paucis litterarum notis terminatum, tegumentorum ope sese vestiendi modum,

aedificiorum ſtructuram, agri colendi ſolertiam et reliquum vitae cultum: quot non perpetuo et conſtanti per tot ſecula hominum labori atque induſtriae, quorum alii aliis ſe tradiderunt artibus atque ſcientiis, nova debemus inventa? Jam a neceſſariis ad elegantiora defluximus. Verum horum omnium ne partem quidem attingere temporis, quo circumſcribor, anguſtiae ſinunt: tantum dicimus, ſummos naturae interpretes ſimpliciſſimas regulas fuiſſe ſecutos, et maximarum artium inventores ſemper ſibi eaſdem propoſuiſſe leges. Quidquid natura ſuppeditabat, ſedulo arripiebant, et ſic ſuam artem ditabant; innumera certe ſemper reſtabunt inveſtiganda, quorum perfectio atque abſolutio in his terris non erit quaerenda: quo magis tamen ſimplicitati ſtudebimus, eo magis ad veritatem accedemus, dum ſimul, cum nobili Anglo BACONE VERULAMIO, naturam pro artis ſpeculo agnoſcimus (*c*).

Ut

(*c*) B. Verulamius de augmento Scientiarnm Libro 5.

Ut vero ad meum ſtudium revertar, Medicina, quae non immerito a CELSO cum Agricultura comparatur, (*d*) et cujus praecipuam partem Chirurgia ab antiquis temporibus conſtituit, eandem originem, immo magis calamitoſam agnoſcit, neque enim circa ſanitatem conſervandam, ſed amiſſam reſtituendam verſatur; neque minoribus, quam reliquae, preſſa difficultatibus; naturae exemplo et oblatis ipſius praeſidiis incepit, et hucusque incrementum capere pergit.

Medicina ita empyrica in uſu et experimentis unice poſita fuit; rationalis in cauſſas ſanitatis et morborum inquirebat maxime: felicioribus noſtris temporibus ad illum certitudinis gradum quoque ars ſalutifera noſtra pervenit, ut non amplius ac CELSI tempore conjecturalis ſit dicenda, ſed et confirmata optimis regulis, a natura ipſa mutuatis, quibus pro norma ac-

(*d*) A. C. Celſus in praefat; ad Libr. I.

acceptis atque conſtitutis, uti artifex a fabro, ſic verus AESCULAPII filius ab Agyrta diſtingui meretur.

Ut enim ſapientiæ et rerum naturae contemplationi antiquitus ſociata crevit Medicina; ſic ſummum hoc tempore incrementum ex nova conjunctione adepta eſt, ubi, praeter anatomicam perfectiorem cognitionem, et rei herbariae meliorem notitiam, chemica atque phyſica experimenta ſuum ad perficiendam noſtram ſcientiam contulerunt: quibus inſtructa copiis Medicina, majore cum ſucceſſu, morbos debellare coepit.

Naturam vero ſemper ducem eligendam eſſe, ſive Coum HIPPOCRATEM, Medicinae Principem atque Parentem, ſive ejusdem inſtauratorem BOERHAAVIUM, Belgii illud noſtri decus, ſive horum naturae interpretum aſſeclas conſulemus, uno ore fatentur. Omnes quin et Vos teſtes hic citare audeo, feliciter adeo naturae ſubminiſtrando, Medicinae

vel

vel Chirurgiae incumbentes, optimi Practici! quos cives habere urbs noſtra laetatur, mihique inter amicos et auditores honoratisſimos numerare contigit.

Celeberrimus Anglus ille, SYDENHAMUS, ulterius proceſſit, ipſos morbos naturae conamina vocans (*e*). Per ſenſus etenim, corporis ſaluti invigilantes cuſtodes, de inſtanti inimico monita natura, omnes quaſi corporis partes in hoſtem incitando, periculum avertere conatur: accidit idem, ubi aliquam, intus tyrannidem exercentem, morboſam materiem ſentit. Verum enimvero quoties non, in utroque caſu, languentem fere et oppreſſam naturam experimur, vel contra iratam ac fere desperatam, ita ſaevientem impetu ac furore, atque adeo indomitam, ut propriam ſibi deſtructionem moliri videatur. Artis tunc eſſe naturae ſuccurrere, et illud naturam ab

(*e*) T: Sydenhamus Sect. I. Cap. I.

arte exigere, plane exitus probat, licet in desperatiore casu non nisi palliativa cura, quantum fieri potest, vita prolonganda sit.

Propria nunc naturae praesidia, quae, ad hostem depellendum, ab arte proficisci solent, plus minusve validiora requiruntur, et saepe ea conjungi debent. Ita, annotante suo tempore etiam CELSO (*f*), illa Medicinae pars, quae victu medetur, nonnumquam medicamen postulat; quae medicamentis, semper diaetam et aliquando manum requirit; quae vero manu pugnat, pharmaca plerumque diaetamque simul exigit. Immo hacce copulatione, tanquam aliquo praecepto, natura utriusque Medicinae diversos cultores, Medicos atque Chirurgos, ad intimam contrahendam amicitiam, pro communi humani generis salute, invitare videtur.

Terminum interim, non facilius hic quam inter

dicta

(*f*) A. C. Celsus in praefationib: libr. V et VII.

dicta naturae regna inveniendum, si tamen quis desideret, ARISTOTELIS quodammodo verbis, quibus physicum a medico distinguit (g), cum definire licet, *ubi desinit Medicus, ibi incipere Chirurgum.*

Non ita tamen ac si Chirurgia praestantior foret habenda quam reliquae Medicinae partes; neque ratio est, cur sese extolleret, tanquam opem praestaret, ubi, omni spe curationis pro interna praxi amissa, rem conclamatam naturae relinquendam esse censetur; neque inde, quod aliam substituendo curam, propriis suis excogitatis instrumentis, caussas morborum radicitus exstirpare armata manu valeat. Nam etsi nihil detrahendum velimus de hujus inventionis gloria, quae, optimos quin et inopinatos saepius praestat effectus; re tamen bene considerata, non nisi partem curae huic arti esse tribuendam, et naturam quoque in hisce semper opus suum absolvere, confiteri debemus. Itaque si

(g) Aristoteles de respiratione, Cap. 21. in fine.

prae caeteris Chirurgia ſit laudanda, quod ultimum ſolatium aegris afferre aliquando valeat; eo quoque majorem, ad ſimplicitatem naturae evolvendam atque imitandam, diligentiam, et in hiſce quoque excellendi cupidinem, commendabilem quam maxime exiſtimamus. Naturae enim humanae contemplatio, quamvis non faciat Chirurgum, aptiorem tamen reddit, et inter hominis fabricae gnarum vel rudem idem eſt diſcrimen, quod inter coecum et viſu valentem, ſub iisdem tectis commorantes; licet ille palpando omnes domus angulos aeque certo exquirat ac hic, ſi tamen inſoliti aliquid in via offendit, progredi non audet, haeret anceps, neſcius quo flectat pedem, cum interim deliberando ſaepe aeger perit.

Quantam vero in hiſce natura Simplicitatem oſtendat, exemplis nunc illuſtrandum foret, A. A. H. H. Ne vero miſeriarum, quibus haec vita obnoxia, recenſione taedeat Vos orationis meae, quaedam tan-

tum generaliora, ad confirmandum dictum, adducam.

Ad continui solutiones primum quod attinet, sive in parte molli sive in parte dura contingant, natura in utrisque consolidationi ipsa prospicit, ubi naturale balsamum in his, in illis callum, quo conglutinantur, simplici ac inimitabili arte producit. Chirurgi opus, arte sua naturae succurrendi, unice hic in eo consistit, quod in vulnere labia, in fractura extrema conjungantur, et simpliciore apparatu quieta contineantur, neque externa plaga, antequam fundus coalescat, consolidetur.

Partes in graviori vulnere laesae, quae periculosis saepe symptomatibus stipantur, unice Chirurgiae opem implorant, illiusque usum quam maxime commendant. Attamen non deficit se natura etiam in hisce: statim enim ab inflictu plagae effluens cruor, sensim coagulatus, haemorrhagiam sistit; arteria

minor dissecta retrosiliendo se ipsam obturat, quin et ubi major abrupta, simili modo sibi suffecisse naturam, exempla evincunt (*b*). Quid autem haec arti ad imitandum proponunt? Nonne media secta minore arteria, si datur accessus, rescindere totam; ubi vero major et tota perscissa, torculari applicato, discissi vasis obturationem naturae committere vel ligatura adjuvare? Neque dissimilem curationem postulare nervi atque tendines videntur: integre enim dissecti, naturae conamini nullum obstaculum afferunt; quantam vero laesi difficultatem et periculum pariant, exemplo lethalis saepe paronychiae experimur.

Tumores, alterum vitiorum genus, sive impeditae circulationis et a tergo impellentis vitalis liquidi, sive subtiliorum humorum, glandulis aliisve partibus impacto-rum

(*b*) Confer Ill. v. Swieten, Comment. ad Boerhavii Aphorism: 161. tom. I. pag. 235. et W. Chefelden Anatomy, explic. tab. 38.

rum aut ſtagnantium, ſigna ſint, easdem, quas ineundas monſtrat natura, vias pro ſimplicitatis argumentis offerunt. In illis enim, quae ſine vicinarum partium noxa non amplius fert natura, reſolutionem, circulationis aut accenſae febris ope, tentat; hanc vero promouendi impar, ne gangraena partes invadat, natura aliam ingreditur viam, qua partes corruptas abſcedere facit, quod in parte molli ſuppuratione, in dura autem exfoliatione abſolvit: attendat in utroque caſu Chirurgus, an langueat natura, an ſaeviat, ut rite adminiſtrata medela ipſius voluntati ſuccurrat.

Quocunque demum nomine occurrunt, neque natura neque arte ſanabilia, haec etiam a manu Chirurgi nullam fere medelam, praeter exſtirpationem, exſpectandam habent. Quam grate natura quoque hanc artis opem recipit, inde liquet, quod ſtatim ab operatione plagae conſolidationem in ſe ſuſcipiat, modo

vires,

vires, diaeta aut medicamine reficiendae, sufficiant.

Quam late insuper campus operationum Chirurgo patet! in quo si non ubique naturae exempla videat, haec tamen plerumque ei illa indicat auxilia, quibus functionum obstacula auferri aut defectus suppleri possunt.

Spontanea abscessuum apertura, in aliis casibus artificialem commendat; salutifera saepius haemorrhagia venam secare docuit; periculosa morbosae materiae derivatio ad partes nobiliores internas corporis, ad alia via revulsionem promovendam, cucurbitulas, vesicantia et setacea excogitare fecit; vomica, spatia intercostalia praerumpens, et aquae intra abdomen collectae, umbilicum perforantes, paracentesi sine dubio originem dederunt: immo quantas quidem natura indicationes dederit pro herniarum reductione, cataractae aut calculi extractione, luxatorum membrorum restitutione, sive corruptorum amputatione, pluribus hic commemorare supersedeo.

Quid

Quid vero natura, ad ſimplicitatem ſive ſui ipſius ſufficientiam commendandam, praeſtet, nullibi magis perſpicere licet quam in praeſtantiſſimo ipſius opere, partu, quo foetus utero materno excluditur. Virium ibi efficacia et incredibilis modus agendi, non minus ſane ac partium ei rei inſervientium fabrica, miraculi naturae (*i*) nomine inſigniri merentur: neque enim obſtetricantis ullum ſaepe auxilium, verum hujus et futurae matris patientiam poſtulat; donec natus infans, vitam indicante ejulatu, vinculis liberari petit. Quin et in variis, quibus foetum expellit, modis natura ſubminiſtranti arti exempla dedit optima, ubi exhauſtae vires vel pravus foetus ſitus artis opem commendant.

Atque ita in his et in reliquis chirurgicae artis operationibus nudam manum, ſi fieri poſſit, armatae praeferendam eſſe, ubi vero inſtrumentum requiritur, ſimplex ſemper compoſito anteponendum, et

F ſine

(*i*) Swammerdam, tr: de Uteri mulieris Fabrica.

ſine ullis ambagibus operationem eſſe inſtituendam, quis non videt?

Ne vero Vos, A. O. O. H. intra Chirurgi officinam, medicum agendo, diutius detineam: ad jucundiora jam, quae hujus diei ſolemnitas poſtulat, exhilarata mea ſeſe extollit Oratio.

Ad Vos accedo, NOBILISSIMI REIPUBLICAE AMSTELAEDAMENSIS CONSULES ET LYCEI HUJUS CURATORES! Quanam oratione eam commemorabo benevolentiam, qua me, fere adhuc juvenem, complecti voluiſtis? Quonam ſermone illud exprimam gaudium, quo me, nec meritum, perfudiſtis? quibus denique verbis gratum Vobis offeram animum pro iis beneficiis, quae in me tam luculenter contuliſtis? Maximum me percepiſſe voluntatis veſtrae fructum, ſummos me aſſecutum eſſe honores, lubens agnoſco, idque nunquam agnoſcere deſinam. Contigit enim mihi, quod

ne-

nescio an ulli, praeter assiduam vestram Reipublicae et Civitatis nostrae curam, cujus usus mihi communis est cum multis, singularem quemdam, et verum paternum vestrum in me amorem experiri, qui, inferioris subsellii medicus, tanquam ad curules medicae facultatis honores a Vobis fui provectus, cum mihi Anatomiam atque Chirurgiam publice profitendi atque exercendi provinciam, patria in urbe, mihi carissima, ultro obtulistis.

Spartam vero qui nactus est, eum eandem ornare decet, MAECENATES OPTIMI! Si me talem nunc praestiturum, qualem me certe fore judicastis, promitto, quamnam rem agam perspicio ac sentio. Sed quoniam ab initio aetatis meae semper gloriae fui studiosus, idque palam profiteri non erubesco, et Vos me in eum evexistis locum, quo, si quam consequar laudem, ea quam maxime conspici possit, omnibus corporis atque animi viribus contendam, vestro favore et

mea juventute fretus, ut huic etiam veſtrae exſpectationi et benevolentiae respondeam: praeſertim cum nulla gratia tanta ſit, quam non ingenuus agnoscat animus; nihil tam difficile, tam magnum atque arduum, quod non indefeſſo labore et continua vigilantia ſuperari poſſit. Chirurgicae ſcholae mihi praecipue eſt demandata cura, quae ut vigeat, floreat, peritos denique emittat discipulos, mihi ante omnia propoſui.

Deum interea T. O. M. ſummum omnium rerum humanarum arbitrum, ſupplicibus veneror precibus, ut Vos, veſtrasque inclytas domos, diu ſervet incolumes et benignitate ſua protegat, quo magis patriae ſalus, civitatis commodum, litterarum amor, et hujus inprimis Athenaei ſplendor illucescat; nec niſi ſeri et graves annis in eos coeleſtium adſcendatis locos, qui tantum virtuti patent et de patria et litteris bene meritis Viris.

Vos

Vos quoque compellare fas eſt, CUJUSCUMQUE ARTIS AC DOCTRINAE LAUDE CONSPICUI PROFESSORES, VIRI CELEBERRIMI! quorum ſummam eruditionem ac famam, undique ſuis meritis ſpectatam, cum conſidero, Collegas Vos ſalutare, vix ac ne vix quidem audeo. Attamen erigit me tam ea opinio, quam forte de me ſuscepiſtis, quam ea Procerum gratia, qua munitus ad ad Vos accedo. Communis eſt omnium artium ac ſcientiarum cauſſa, et neceſſario vinculo inter ſe connectuntur, quas ſi quis diſſociare velit, is omnes deſtruat neceſſe eſt, ad has itaque magis magisque elaborandas, et omni ſtudio propagandas, pari vigilantia, ſociatis viribus enitamur, ut huic civitati noſtrae, quae inter tot urbes caput ſuum extulit, hoc unicum non deſit ornamentum, quod in ſinu ſuo alat viros in quovis ſcientiae genere peritiſſimos.

De me autem, quantum inferior doctrina Vobis

ſim, ipſe intelligo; at illud omni opere, labore ac diligentia explere conabor.

Admittite me, VIRI AMICISSIMI! non ſolum in collegium, verum etiam in ſummam veſtram familiaritatem, quam hic publice ambio, qui omni qua potero obſervantia, fide atque candore, ut ea dignus fuiſſe videar, curabo.

Vos tandem alloquor, PRAESTANTISSIMI JUVENES! qui inter tot Palladi conſecrata capita, Machaoniae arti dicati eritis, vel jam incumbitis, et quos meas delicias, meamque curam vocare licebit. Veſtigia ipſe premens optima, hacce ſolemnitate ſtudiorum veſtrorum, amplisſimi Senatus juſſu, ducem me ſiſto: ſique, una cum reliquis meis Auditoribus, quibus pro benevola ſua praeſentia et attentione gratum me teſtor; ſi, dico, propoſitis orationis meae exemplis delectati, et ipſi contemplandi atque experiendi cupidi, ad praelectiones meas ali-

quan-

quando accedetis, Simplicitatem illam, plane divinam, in humano corpore demonſtrare et ad imitationem commendare ita pergam, quemadmodum pro ſummis Dei virtutibus, pro artis noſtrae incremento, pro veſtro ingenio, aegrorumque ſolamine, naturae interpretem atque miniſtrum decet.

DIXI.

